
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 338.24.021.8(592.3)

В. Ф. Савченко, д. е. н., професор,
заслужений економіст України
М. Г. Долгополов, студент

СІНГАПУРСЬКІ УРОКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Анотація. Проведено дослідження економічних і політичних реформ у Сінгапурі. Проаналізовано основні реформи, які були зроблені сінгапурським урядом на чолі з Лі Куан Ю. Зроблено висновок щодо доцільності втілення сінгапурських реформ в Україні, надані пропозиції з їх адаптації згідно умов нашої країни та менталітету її населення.

Ключові слова: «економічне диво», «азійський тигр», інституційні реформи, лібералізація, фінансова стабілізація, ринкова економіка, економічний розвиток, дерегуляція.

В. Ф. Савченко, д. э. н., профессор,
заслуженный экономист Украины
М. Г. Долгополов, студент

СИНГАПУРСКИЕ УРОКИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА

Аннотация. Проведено исследование экономических и политических реформ в Сингапуре. Проанализированы основные реформы, сделанные сингапурским правительством во главе с Ли Куан Ю. Сделан вывод о целесообразности воплощения сингапурских реформ в Украине, представлены предложения по их адаптации к условиям нашей страны и менталитету её населения.

Ключевые слова: «экономическое чудо», «азиатский тигр», институциональные реформы, либерализация, финансовая стабилизация, рыночная экономика, экономическое развитие, дерегуляция.

V. F. Savchenko, Doctor of Economic Sciences, Professor, Honoured economist of Ukraine
M. H. Dolhopolov, Student

SINGAPORE LESSONS OF ECONOMIC GROWTH

Abstract. The economic and political reforms in Singapore are investigated. The basic reforms made by the Singapore government headed by Lee Kuan Yew was concluded regarding the advisability of implementation of Singaporean reforms in Ukraine, suggestions concerning the adaptation of them according to the terms of our country and the mentality of its people are offered.

Keywords: "economic miracle", "Asian tiger", institutional reforms, liberalization, financial stabilization, market economy, economic development, deregulation.

Актуальність теми дослідження. Дослідження так званих «економічних див» різних країн актуальне для нашої країни, адже економіка України потребує реформування. Науковці аналізують можливість створення на основі іноземного досвіду моделі «економічного дива» для української економіки. Сінгапур – це країна, з якої Україна може взяти приклад реформування економічних процесів.

Постановка проблеми. Сінгапур є одною з країн, що є прикладом успішного проведення лібералізації економіки, яка полягала у зменшенні ролі держави в економічних процесах, полегшенні ведення бізнесу, зменшенні податкового навантаження тощо. Проте реформи необхідно проводити поступово, на перших етапах для захисту вітчизняних підприємців потрібно вдаватися до протекціоністських заходів. Недотримання цього принципу може тільки погіршити економічну ситуацію в країні.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Економічним реформам у Сінгапурі приділена значна увага у працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як А. Вінсеміус, В. М. Геєць, Ю. Є. Кирилов, Г. А. Кісінджер, Лі Куан Ю, В. Н. Курзанов, Л. Ф. Пахомова та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Економічна наука вивчає окремі принципи «економічного дива» Сінгапуру, проте комплексний підхід щодо його дослідження здійснений не повною мірою.

Постановка завдання. Метою даної статті є аналіз проведення реформ у Сінгапурі, пошук чинників впливу на успішність їх здійснення, дослідження сінгапурських реформ на предмет доцільності втілення в Україні.

Викладення основного матеріалу. Сінгапур – країна в Південно-Східній Азії з невеликою територією і відсутністю природних ресурсів. Сьогодні вона одна з найрозвиненіших у світі – один з найбільших ВВП на душу населення, найнижчий рівень безробіття тощо, хоча близько 50 років тому її економіка була у занепаді. Економічне зростання стало наслідком реформ, проведених Лі Куан Ю та його командою. Лі Куан Ю народився 16 вересня 1923 року у Сінгапурі. Закінчивши у 1945 році сінгапурський «Раффлз-коледж», поїхав до Великої Британії на навчання, отримав знання з права та економіки. У 1949 році Лі Куан Ю повернувся на батьківщину. Згодом зайнявся політичною діяльністю і у 1959 році, після отримання Сінгапуром статусу самоврядної держави, став його першим прем'єр-міністром. Оскільки Сінгапур парламентська республіка, Лі Куан Ю мав більше повноважень ніж президент, а тому на нього лягла відповідальність за стан справ у країні. Після проголошення незалежності Сінгапур став однією з найбідніших держав Азії, яка навіть питну воду імпортувала з Малайзії. Деякі експерти прогнозували недовге існування Сінгапуру через його залежність від імпорту ресурсів. Він був типовою країною «третього світу» з притаманним їм низькою освіченістю населення та високим рівнем злочинності. На нашу думку, велику роль в економічному розвитку Сінгапуру зіграло його географічне розміщення. Ще за часів британських колонізаторів цей «азійський тигр» відіграв важливу роль в міжнародній торгівлі, мав один з найбільших портів регіону і займався реекспортом. Тому і тоді і зараз значну частину коштів країна отримує від портової справи. Але розраховувати на те, що за допомогою одного реекспорту Сінгапур стане розвиненим, було б нерозумно, а тому керівництво країни взяло курс на індустріалізацію.

Від Великої Британії, колишньої метрополії, Сінгапуру залишилась деяка інфраструктура – верфі, аеропорти тощо. Наприклад, Міжнародний аеропорт Чангі – це колишня авіабаза королівських військово-повітряних сил Великої Британії, а студентське містечко Кент Рідж – військовий комплекс Пасіп Панджанг.

Сінгапурський уряд успішно провів конверсію військових верфей, на одній із яких було організовано спільне з японською компанією Ishikawajima-Harima Heavy Industries підприємство з будівництва і ремонту кораблів. Щоправда згодом підприємство мусило відмовитись від будівництва кораблів, що потребувало значних ресурсів, яких Сінгапур не має. Тому компанія зосередилась виключно на ремонті суден, для чого потрібно менше коштів.

Сінгапур вирішили розділити на декілька районів – промисловий, туристичний і спальний. На нашу думку, це гарна ідея, адже таким чином, наприклад, промислові шуми не заважають відпочинку туристів. Також, зважаючи на те, що реформатори планували створити підприємства, які будуть доповнювати одне одного, таке районування сприяло їх співробітництву і давало можливість економити на транспортних витратах.

Лі Куан Ю прийняв рішення розвивати туризм в країні і таким чином наповнити бюджет та знизити рівень безробіття, оскільки туризм потребував значної кількості обслуговуючого персоналу. Для розвитку галузі провели ряд заходів, зокрема створили Агентство з розвитку туризму. З часом це виправдало себе – збільшились надходження до бюджету та знизився рівень безробіття. Сьогодні Сінгапур – популярна туристична країна, в яку щороку приїжджають мільйони туристів. У ньому є безліч атракціонів, унікальний зоопарк, всесвітньовідомі готелі тощо. Проводяться шоу та концерти. Розвинена туристична галузь приносить значні кошти, але в повній мірі забезпечити економічний розвиток вона не в змозі. Тому велика увага приділялась розвитку

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

промисловості та фінансовому сектору. На перших етапах проведення реформ для захисту своїх товаровиробників керівники держави вдавались до протекціоністських заходів [1].

Керівництво країни намагалось створити якомога кращі умови ведення бізнесу. На початку реформ спростили реєстрацію. Сьогодні для реєстрації нового підприємства у Сінгапурі необхідно приблизно 4 дні, в Україні – близько місяця. Було створено ряд установ, які займалися підтримкою підприємців, опікою над іноземним інвестором. Наприклад, якщо через чиновників підприємство зазнало збитків, уряд їх компенсував.

Лі Куан Ю та його команда проводили жорстку боротьбу з корупцією, адже на початку його правління країна характеризувалась високим рівнем цього виду злочинності, як і більшість азійських країн. Було проведено ряд заходів для подолання корупції:

- створено Бюро по боротьбі з корупцією;
- запроваджений принцип рівності перед законом – будь-який корупціонер повинен бути покараний, незважаючи на пост, який він займав, та його родині зв'язки. Через таку політику деякі високопосадовці тікали з країни або навіть покінчили життя самогубством;
- реформовано законодавство – прийняття рішень стало прозорішим та простішим;
- суттєво піднялась заробітна плата чиновників. Наприклад, нинішній прем'єр-міністр Сінгапуру Лі Сянь Лун отримує близько 2.5 млн дол. США за рік, а середня заробітна плата чиновників і суддів 1 млн дол. США. Лі Куан Ю в країні та за її межами критикували за подібний підхід, на що він відповів наступне: «Ліки від всієї цієї балаканини про високі оклади – це хороша доза некомпетентних людей в уряді. Ви отримаєте розвал країни і після цього ніколи не збереже Сінгапур воедино. Аби хто не зможе зібрати все знову, через це цінність ваших активів може знизитися, ваша безпека опиниться під загрозою і ваша дружина стане прислугою для людей в іншій країні, стане гастарбайтером» [2].

На нашу думку, вітчизняному керівництву необхідно звернути увагу на досвід боротьби з корупцією у Сінгапурі, адже сьогодні проблема корумпованості чиновників болюча для України. Високий рівень корупції відштовхує іноземних підприємців від приходу на вітчизняний ринок. Багато в чому саме через корупцію сьогодні близько 50-60% економіки знаходиться в тіні. Необхідні ефективні заходи, в тому числі непопулярного характеру. Хоча наша країна перебуває у стані кризи і вільних коштів для підвищення оплати праці чиновників обмаль, її підняття доцільно і в перспективі окупиться, адже через корумпованих чиновників держава втрачає значні фінансові ресурси. Безумовно, захід буде непопулярний і керівництво країни зазнає удару по своєму рейтингу, а тому для такого кроку потрібна політична воля. Необхідно пояснити і довести населенню, що такі дії призведуть до покращення бізнес-клімату, а це, у свою чергу, стане гарантією економічного зростання та покращення життя людей.

У Сінгапурі було проведено реформу податкової системи, створено просту і зрозумілу систему з низькими ставками податків, сумарна ставка яких сьогодні становить близько 27%. На даний час Сінгапур посідає 4-е місце серед країн у світовому рейтингу податкових систем [3]. Для деяких компаній діяли так звані «податкові канікули», переважно для тих, які інвестували в наукові розробки, у сферу ІТ тощо. Разом з тим проводилась політика підтримки малого та середнього бізнесу. Надавались кредити з низькою відсотковою ставкою, здійснювалась допомога у підборі персоналу та компенсація частини коштів, витрачених на його навчання.

Хоча нинішнє керівництво України і взяло курс на податкову реформу, проводиться вона повільно. Скоротили кількість податків але їх сукупна ставка залишилась незмінною. При підвищенні середньої заробітної плати на 20% єдиний соціальний податок може бути знижений з 30% до 20%. На жаль, більшість українських підприємців з тих чи інших причин не може виконати цю умову, а тому, на нашу думку, це не можна назвати реальним зниженням податкового навантаження на бізнес. Необхідно розуміти, що не завжди високі податки приносять державі більший дохід, ніж низькі, прикладом чого є Сінгапур. Виходячи з цього, Кабінету Міністрів потрібно переглянути податкову систему і знизити кількість та сукупну ставку податків, а головне, зробити сплату податків зручною і зрозумілою для платників. Оскільки малий та середній бізнес в Україні слабо розвинутий, доцільно розробити програму підтримки і стимулювати його розвиток. Треба надати можливість пільгового кредитування, дотацій, «податкових канікул» на перших етапах

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

функціонування бізнесу, тобто спочатку створити йому умови «стати на ноги», а вже потім отримувати від нього податки.

Сінгапур намагався вхопитись за будь-яку ідею, яка могла принести йому додаткові кошти та створити робочі місця. З огляду на особливості країни перевага надавалася не підприємствам, які потребували багато ресурсів та капіталу, а тим, що були трудомісткі і вимагали багато людських ресурсів. Прикладом такого підприємства стала фабрика Mused, яку побудували норвезькі бізнесмени і яка займалася виробництвом крючків для риболовлі. На цій фабриці працювало декілька сотень робітників.

Не завжди проекти, що реалізовувались в країні, були вдалим. Прикладами невдалих проектів можна назвати створення підприємств з переробки макулатури та виробництва кераміки. Обидва проекти були провальними, здебільшого через відсутність досвіду у цих галузях управлінців, які ними займалися. Більшість малих підприємців, що приходили працювати на ринок Сінгапуру, не приносили бажаного економічного ефекту, а тому керівництво країни вирішило, що кращими для них партнерами стануть транснаціональні корпорації, які впровадять передові технології, що використовуються у широкомасштабних виробництвах, і створять значну кількість нових робочих місць. З огляду на те, що внутрішній ринок малий, а стосунки із сусідніми країнами не найкращі, уряд намагався якомога більше розширити міжнародні зв'язки із дальнім зарубіжжям.

Сінгапур став однією з перших країн регіону, яка активно співпрацювала з ТНК. Ця співпраця, іноземний, а також власний капітал дозволили швидко провести індустріалізацію, в результаті чого країна отримала доступ до сучасного обладнання та технологій, що дало можливість виробляти складну продукцію, продаж якої приносив більший прибуток.

Уряд визначив галузі пріоритетного розвитку, для яких були виділені значні кошти. Однією з них стала нафтопереробна галузь, розвиток якої приніс додаткові кошти для реформ. Сьогодні Сінгапур посідає третє місце серед країн світу в нафтопереробній галузі і отримує від неї близько 10% обсягів промислового виробництва країни. В 70-ті роки з'явилася нова пріоритетна галузь – електронна, в якій Сінгапур також став однією з найрозвинутіших країн світу. Це дозволило модернізувати промисловість і створити додаткові робочі місця. У 80-ті роки пройшла масштабна комп'ютеризація країни, починаючи з комп'ютеризації державних установ, що дала поштовх для розвитку комп'ютерної промисловості за рахунок державних замовлень. В кінці ХХ-го століття прибутки від електронної галузі почали зменшуватись через відтік компаній в інші, переважно також азійські, країни, що зумовлювалось дешевшою робочою силою в останніх. Сінгапуру необхідно було шукати нові пріоритетні галузі розвитку, якими стали біотехнології та фармацевтика, де він на сьогодні є одним із світових лідерів [4].

В результаті реформування та залучення іноземних інвестицій сінгапурська економіка трансформувалась. Її господарство перестало залежати тільки від портової діяльності і морських перевезень. Тепер країна має багатогалузевий промисловий комплекс, продукція якого переважно йде на експорт.

Ми вважаємо, що галузями пріоритетного розвитку для нашої держави є машинобудівний та агропромисловий комплекси. Україна має всі умови для їх розвитку – напрацювання минулого, природні ресурси, клімат, кваліфіковані кадри тощо. Необхідно заохочувати підприємців працювати саме в цих напрямках. Модернізувавши дані комплекси, країна отримає додаткові фінансові ресурси для розвитку інших галузей та інфраструктури. Через своє географічне розташування Україна може стати країною, яка сполучатиме Європу та Азію, а тому необхідно вдосконалювати транспортну інфраструктуру. На нашу думку, більш доцільно розвивати спочатку декілька галузей, а потім переходити до інших, ніж нарощувати всі галузі одночасно. В першому випадку економічне зростання постане скоріше за рахунок сформованих сильних та конкурентоздатних «локомотивів зростання».

В 1968 році була висунута пропозиція перетворення Сінгапуру на фінансовий центр протягом наступних 10 років. В ті часи країна входила до «третього світу» і пропозиція виглядала нереальною, проте у результаті детального аналізу прийняли рішення втілити її в життя. Урядовці вважали, що це гарна пропозиція, адже протягом дня світові фінансові ресурси переходять з

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

одного фінансового центру до іншого задля можливості отримання відповідного банківського обслуговування за більш тривалий період. Через різні часові пояси світові фінансові центри відкриваються і закриваються в різний час. Першими відкриваються і закриваються банки в Цюриху, а останніми – в Сан-Франциско. Між закриттям банків у Сан-Франциско і відкриттям їх в Цюриху існує певний часовий проміжок, на якому фінансові ресурси стають недоступними. Сінгапурські економісти вважали, що через своє географічне розташування і часовий пояс Сінгапур зможе приймати кошти із Сан-Франциско, коли банки в ньому будуть закриватись, і передавати їх в Цюрих, коли вони там будуть відкриватись. Таким чином, планувалось використати часовий проміжок, на якому фінансові ресурси були недоступні, і створити можливість глобального цілодобового банківського обслуговування.

Для реалізації пропозиції стало необхідним скасування всіх обмежень і контролю над фінансовими потоками через Сінгапур, а це вимагало виходу країни із «стерлінгової зони», що вони і зробили, адже участь в ній означала продовження іноземного контролю над операціями з валютою. Загалом ринок «азійських доларів» був аналогом ринку «євродоларів». На початковій стадії довіри до Сінгапуру в іноземних інвесторів і банків не існувало. Постала необхідність довести банкірам, що їх кошти, перебуваючи у Сінгапурі, будуть захищені. Потрібно було показати, що країна має стабільні економіку та фінансовий сектор, кваліфікованих працівників тощо, створити імідж надійного партнера. Грошово-кредитне управління Сінгапура здійснювало моніторинг ситуації на банківському ринку. На початковій стадії банкіри себе поводити обережно, що призвело до втрати можливості отримання додаткового заробітку. Операції на ринку зводились до кредитування банків країн регіону. Проте згодом перелік фінансових операцій розширився і включав у себе торгівлю ф'ючерсами, цінними паперами тощо. Ключові фактори успіху Сінгапура як фінансового центру:

- верховенство закону;
- розумна макроекономічна політика;
- щорічний бюджетний профіцит, що у свою чергу призвело до стабільності валюти;
- стабільна національна валюта [1].

Сьогодні Сінгапур є одним з найбільших за обсягом валютних операцій фінансових центрів у світі, його називають «азійською Швейцарією».

Уряд Сінгапуру реформував не тільки економіку, але й соціальну сферу країни. Велика увага приділялась освіті. На початку правління Лі Куан Ю більшість сінгапурців були неосвічені, частина населення навіть не вміла читати і писати. Спочатку ввели обов'язкову для всіх освіту – вивчення англійської мови та ще ряду предметів. Обов'язковість вивчення англійської мови була викликана декількома чинниками. По-перше, у 60-ті роки в країні проживало різне за національністю населення і відчувалось напруження саме через мовне питання. Тому вирішили обрати офіційною англійську мову, а не, наприклад, китайську, що могло б спровокувати протести представників інших національностей. По-друге, англійська мова була міжнародною, а країні легше інтегруватись в міжнародну економіку якщо населення спілкується міжнародною мовою. Безумовно, свою роль у виборі мови зіграло і те, що Сінгапур у минулому був колонією Британії. Уряд витрачав великі кошти на навчання талановитої сінгапурської молоді в іноземних університетах, переважно англійських та американських, разом з тим створюючи свої науково-дослідницькі центри, залучаючи іноземних спеціалістів та передові технології.

В кінці ХХ-го століття, з розвитком фармацевтики та біотехнологій, велика увага приділялась медицині. Сьогодні сінгапурська медицина вважається однією з передових у світі, що позитивно вплинуло на тривалість життя мешканців. У 2013 р. в рейтингу тривалості життя населення Сінгапур посідав 4 позицію серед країн світу, у середньому сінгапурці живуть близько 82 років [5].

Для забезпечення населення власним житлом розробили ряд програм, які включають у себе пільгові кредити, субсидії тощо. Лі Куан Ю вважав забезпеченість житлом необхідним фактором розвитку та стабільності країни: «Я хотів, щоб наше суспільство складалося з домовласників. Я бачив своїми очима різницю між багатоквартирними будинками з низькою орендною платою, які перебували в жалюгідному стані, і житлом, що належало приватним домовласникам, яким вони пишалися», – стверджував він [2].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

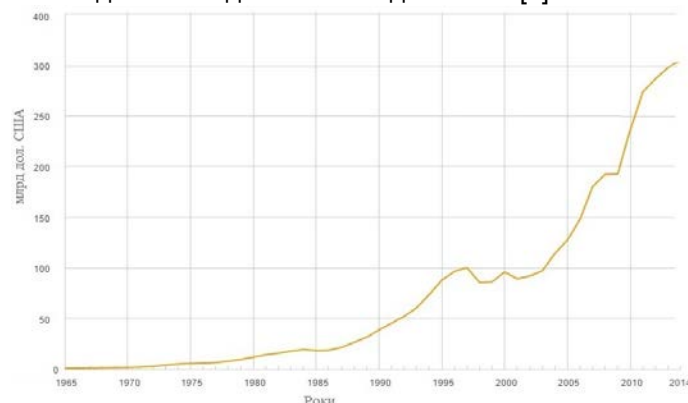
Сьогодні близько 90% сингапурських сімей забезпечені власним житлом. Через збільшення чисельності населення (в 60-х роках минулого століття населення країни складало 2.5 млн. чоловік, у 2014 р. – близько 5.5 млн. чол.) вартість житла постійно зростає і стає менш доступною. Тому країна стоїть перед проблемою створення нових програм забезпечення населення житлом. Через постійне збільшення кількості населення та промисловий розвиток уряд змушений штучно збільшувати свою територію шляхом наміву. Територія Сингапуру за останні 50 років збільшилась з 581.5 км² у 1960 р. до 718.3 км² у 2013р. [6].

Більшість коштів для проведення соціальних програм надходить від Центрального страхового фонду, де кожен громадянин країни має власний рахунок, на який зобов'язаний перераховувати частину зарплатні.

Медицина і забезпечення житлом населення – два болючих питання для України. У нас залишилась від СРСР «безкоштовна медицина», яка давно застаріла. Якісне медичне обслуговування важливе для нашої країни, адже здорова нація – це здорова країна. Медицину необхідно реформувати, запровадивши обов'язкове страхування і створивши мережу клінік, в яких вилікують людину не дивлячись на її прописку. Через високу вартість житла та недоступність кредитів значна частина населення вимушена орендувати житло або жити в гуртожитках, особливо що стосується молоді. Відсутність житла також негативно впливає на демографічну ситуацію в Україні, адже багато молодих сімей утримуються від народження дітей через незабезпеченість власним житлом. Однією з причин дорогого житла є те, що люди, в яких є вільні кошти, інвестують саме в нерухомість, таким чином створюючи додатковий попит. Для вирішення питання забезпечення житлом Кабінету Міністрів необхідно розробити програму допомоги в купівлі житла, в першу чергу молодим сім'ям. Суть програми може полягати в наданні кредитів на пільгових умовах, відшкодуванні частини витрачених коштів тощо.

Реформи, які провели Лі Куан Ю та його команда, вражають. Хоча країна поплатилася свободою слова, більшість сингапурців не жаліються на це. Характерною рисою менталітету населення Сингапуру є те, що для них важливіший добробут, ніж свобода слова. Для українців, навпаки, особливо важливими є свобода слова та «ліричний» підхід до вирішення питань.

Сьогодні Сингапур – це країна «першого світу», яка декілька років підряд посідає перше місце за легкістю ведення бізнесу. За індексом сприйняття корупції Сингапур займає 7-е місце. Все це сприяло залученню транснаціональних корпорацій, що зробило країну однією з передових у виробництві високотехнічної продукції, продаж якої приносить значні кошти [7;8]. ВВП Сингапуру зріс з 974.187 млн. дол. США у 1965 році до 301. 207 млрд. дол. США – у 2014 році (рис. 1). В 2010 році приріст ВВП становив 15.24%, в 2014 році він знизився до 3.1%, причиною чого є збільшення конкуренції у сфері високих технологій. ВВП на душу населення порівняно з 1990 роком зріс у 3 рази, з 22 127.54 дол. США до 78 763.38 дол. США [6].

Рис. 1. ВВП Сингапуру за період 1965 – 2014 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [9]

Країна переходить до постіндустріальної економіки, адже все більшу частку у структурі ВВП займають послуги. На сьогоднішній день частка послуг становить 75%. Переважно це банківські

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

послуги та послуги з морських перевезень. Порт Сінгапуру вважається найбільш завантаженим портом світу. Причиною цього є вигідне географічне положення країни. Інші 25% ВВП дає промисловість, переважно електронна, електротехнічна та нафтохімічна. Сінгапур є одним із найбільших центрів нафтопереробки, хоча своя нафта у країні відсутня. На переробку йде нафта країн-сусідів, переважно індонезійська.

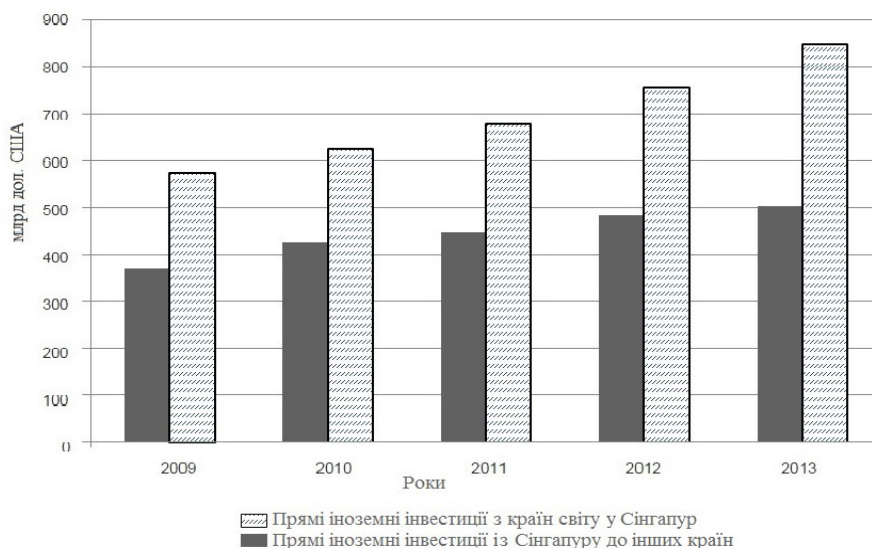
Через своє географічне положення та ефективну зовнішньоекономічну політику Сінгапур має тісні міжнародні зв'язки з багатьма країнами. У 2013 році експорт та імпорт у відсотковому відношенні до ВВП країни становили відповідно 191 та 168%. Це зумовлено тим, що Сінгапур активно займається реекспортом, який приносить значну частку доходів. У 2014 році обсяг реекспорту у грошовому еквіваленті склав 182.124 млрд. дол. США. Загальний обсяг торгівлі склав 730 млрд. дол. США, з них 385 млрд. дол. – США експорт та 344.167 млрд. дол. США – імпорт. Основними партнерами країни є Гонконг, ЄС, Індонезія, Китай, Малайзія, США.

Із Сінгапуру в 2013 році надійшло в різні країни майже 395 млрд. дол. США інвестицій. Основними країнами, в які інвестували компанії із Сінгапуру, були Китай (76.65 млрд. дол. США), Велика Британія (36.95 млрд. дол. США), Австралія (32.06 млрд. дол. США), Гонконг (30.94 млрд. дол. США) та Індонезія (29.31 млрд. дол. США). Головною причиною інвестування з Сінгапуру є його бідність на вільні території та природні ресурси. Розширюючи присутність в інших країнах, Сінгапур диверсифікує джерела прибутків і тим самим страхує себе від економічних проблем, які можуть бути спричинені трансформаційними процесами у світовій економіці, наприклад, змінами кон'юнктури світового ринку.

Значно більші кошти надходять у сам Сінгапур. Переважно вони йдуть у фінансову та страхову галузі, а також в наукові розробки, адже в країні діє сучасний технопарк і керівництво країни всіляко заохочує інвестувати в його розвиток. В 2014 році в країну надійшло 633.229 млрд. дол. США. Ранжований список країн-інвесторів Сінгапуру виглядає наступним чином:

- Сполучені Штати Америки – 84.75 млрд. дол. США;
- Нідерланди – 62.63 млрд. дол. США;
- Британські Віргінські острови – 55.14 млрд. дол. США;
- Японія – 53.43 млрд. дол. США;
- Велика Британія – 43.41 млрд. дол. США [6].

На рис. 2 представлено як змінювався потік прямих іноземних інвестицій в та із Сінгапуру.

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції

Джерело: розроблено авторами на основі [6]

Висновки. Менш ніж за 50 років Сінгапур перетворився з країни «третього» в країну «першого» світу. Реформи, які провів лідер країни Лі Куан Ю разом зі своєю командою, вражають. Не

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

маючи природних ресурсів, вони змогли побудувати одну з найбільш конкурентоздатних у світі економік [10]. Безумовно, важливу роль в розвитку Сінгапуру відіграли його географічне положення та інфраструктура, яку залишала Велика Британія після того як вивела свої війська з його території. Проте, на нашу думку, без проведення реформ законодавства, податкової системи тощо, так званого сінгапурського «економічного дива» не сталося б. Керівництво країни взяло курс на лібералізацію економіки, але, з іншого боку, жорстко контролювало країну, особливо політичну сферу та ЗМІ. На наше переконання, на час реформ контроль цих сфер необхідний, адже багато заходів, які доцільно провести, не популярні, а тому політичні партії та ЗМІ могли б займатися популізмом і тим самим розхитувати стабільність в країні, важливу для розвитку економіки. Водночас уряд через соціальні програми допомагав населенню в отриманні освіти, будівництві житла тощо. Це робило ситуацію в країні стабільною. Сьогодні Сінгапур є одним із світових лідерів у медицині, виробництві високотехнічної продукції та інше. Він став одним з найбільших фінансових центрів і центрів нафтопереробки. У 2013 році за індексом людського розвитку Сінгапур зайняв 9-е місце серед країн світу [5].

Виходячи із результатів наданого дослідження, доцільно глибоко вивчити питання наслідкування Україною шляху сінгапурських реформ. Безумовно, ми різні країни, а тому суцільне копіювання шляхів і методів роботи Сінгапуру, було б безглуздом. Необхідно на основі досвіду країни, що змогла за допомогою реформування економіки стати розвинутою, адаптувавши заходи, які були там впроваджені, з врахуванням ситуації та менталітету населення для нашої країни, розробити свою програму розвитку. Тільки так ми зможемо отримати сучасну конкурентоздатну економіку і внаслідок цього покращення життя суспільства. При цьому важлива роль повинна бути відведена різнобічним науковим дослідженням із зазначених питань.

Література

1. Ли Куан, Ю. Сингапурская история. Из «третьего мира» – в первый / Ли Куан Ю. - М. : МГИМО (У) МИД России, 2005. – 573 с.
2. 8 рецептов построения стабильной нации от легендарного Ли Куан Ю. – Государство. - Forbes Украина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://from-ua.com/obzor-pressi/343089-8-receptov-postroeniya-stabilnoi-nacii-ot-legendarnogo-li-kuan-yu.html>.
3. Paying Taxes 2015: Overall ranking and data tables: PwC [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/overall-ranking-and-data-tables.jhtml.
4. Пахомова, Л. Ф. Модели процветания (Сингапур, Малайзия, Таиланд, Индонезия) / Л. Ф. Пахомова. – М.: Институт востоковедения РАН, 2007. – 256 с.
5. Human Development Index and its components | Human Development Reports 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>.
6. Statistics Singapore - Foreign Direct Investment [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.singstat.gov.sg/statistics/visualising-data/charts/foreign-direct-investment.
7. Рейтинг экономик - Doing Business - Всемирный Банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russian.doingbusiness.org/rankings>.
8. 2014 Corruption Perceptions Index – Results [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.transparency.org/cpi2014/results.
9. World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://data.worldbank.org/country/singapore#cp_wdi.
10. The Global Competitiveness Report 2014 - 2015 | World Economic Forum - The Global Competitiveness Report 2014 – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2014-2015>.

References

1. Lee Kuan Yew (2000). *From Third World to First: The Singapore Story - 1965-2000*. Harper; First edition.
2. 8 retseptov postroeniya stabilnoy natsii ot legendarnogo Li Kuan Yu. – Gosudarstvo. - Forbes Ukraina [8 recommendations concerning how to build the stable nation from the legendary Lee Kuan Yew - State. - Forbes Ukraine]. (n.d.). *from-ua.com* Retrieved from: <http://from-ua.com/obzor-pressi/343089-8-receptov-postroeniya-stabilnoi-nacii-ot-legendarnogo-li-kuan-yu.html>. [in Russian].
3. Paying Taxes 2015: Overall ranking and data tables: PwC. (2015). *www.pwc.com* Retrieved from: www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/overall-ranking-and-data-tables.jhtml.
4. Pakhomova, L. F. (2007). *Modeli protsvetaniya (Singapur, Malayziya, Tailand, Indoneziya) [Models of prosperity (Singapore, Malaysia, Thailand, Indonesia)]*. Moscow: Institut vostokovedeniya RAN [in Russian].
5. Human Development Index and its components | Human Development Reports 2015. (2015). *hdr.undp.org* Retrieved from: hdr.undp.org/en/content/table-1-human-development-index-and-its-components.
6. Statistics Singapore - The Latest Data Investment. (n.d.). *www.singstat.gov.sg* Retrieved from: www.singstat.gov.sg/statistics/latest-data.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

---

7. Rejting ekonomik - Doing Business - Vsemirnyy Bank [The economy ratings - Doing Business - The World Bank]. (n.d.). *russian.doingbusiness.org* Retrieved from: russian.doingbusiness.org/rankings. [in Russian].
8. 2014 Corruption Perceptions Index - Results. (2014). *www.transparency.org* Retrieved from: www.transparency.org/cpi2014/results.
9. World Bank Group. (n.d.). *data.worldbank.org* Retrieved from: http://data.worldbank.org/country/singapore#cp_wdi.
10. World Economic Forum (2015). *The Global Competitiveness Report 2014 - 2015* Retrieved from: www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2014-2015.

Надійшла 26.09.2015